

ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่: จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคต*
THE POLITICAL ALERTNESS OF THE NEW GENERATION: A NEW
DEMOCRATIC STANCE FOR THE FUTURE

ศิริสุดา แสงทอง

Sirisuda Saengthong

นักวิจัยอิสระ

Independence Researcher, Thailand

E-mail: dsskpk@gmail.com

บทคัดย่อ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการฉีกรัฐธรรมนูญฉบับครั้งไม่ถ้วนในสังคมไทยเป็นผลมาจากการปฏิวัติรัฐประหาร ก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง การเปลี่ยนรัฐธรรมนูญ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตลอดจนการเคลื่อนไหวทางสังคม การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นหนทางสู่เสรีภาพจนนำไปสู่ความเสมอภาค มาตรฐาน และอิสรภาพในแง่ใดแง่หนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคมเพื่อการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาไปสู่ความต้องการอย่างแท้จริง โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น อนึ่งเพราะความก้าวไกลของเทคโนโลยี การเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ที่มากขึ้น ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เพราะคนรุ่นใหม่เหล่านี้จะเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไปในอนาคต คลื่นความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่เหล่านี้คือกลไกหลักในการพัฒนาประชาธิปไตยอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติต่อไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองไทยที่ดีขึ้น มุมมองประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตของคนรุ่นใหม่ก็คือการสร้างสังคมใหม่โดยการก้าวข้ามผ่านคนรุ่นเก่า โดยที่สังคมใหม่ของพวกเขาอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ที่รวมถึงการสร้างการเมืองใหม่ภายใต้แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยใหม่ คนรุ่นใหม่จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่จะผลักดันให้สังคมตื่นตัวทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความตื่นตัวทางการเมือง, คนรุ่นใหม่, ประชาธิปไตยใหม่

---

* Received 2 January 2021; Revised 14 January 2021; Accepted 1 February 2021

Abstract

Among the changes in the political and constitutional tear missteps in Thailand causing political reform, changing the constitution, government change as well as social movements. Democracy is the road to freedom that leads to equality, brotherhood, and freedom in some way. The political contribution of civil society to a united development towards real needs. The group of young people took part in the development of the country. The new generation today is more alert with politics. Moreover, because of the advancement of technology, opening the door to the outside world or more public and being more aware of political news, which resulting in greater political awareness of the new generation. Resulting in political awareness of the new generation. The political alertness of the new generation plays an important part in being a part of promoting and developing democracy. Because these new generations will be citizens in a democratic society in the future Awakening waves of these new generations are the main mechanism for democratic development which will result in the further development of the nation. Leading to changes in the Thai political system for the better way. A new democratic future of the new generation is to build a new society by crossing over the old, which their new society may be changing things by themselves including creating new politics under the concept of new democracy. The new generation is therefore an important variable that will push society to become aware of politics to truly become a new democracy of the future.

Keywords: Political Alertness, New Generation, New Democracy

บทนำ

นับตั้งแต่การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กว่า 8 ทศวรรษที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ. 2475 (อนุสรณ์ ลีมนณี, 2559). แต่ความเป็นประชาธิปไตยยังไม่สามารถฝังรากลึกลงในสังคมไทยได้อย่างมั่นคงและยืนยาว ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาและปัจจัยหลากหลายที่ถาโถมเข้ามาทำให้ประชาธิปไตย สั่นคลอน

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการฉีกรัฐธรรมนูญฉบับครั้งไม่ถ้วนในสังคมไทย เป็นผลมาจากการปฏิวัติรัฐประหารหลายต่อหลายครั้ง ก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง การฉีกรัฐธรรมนูญ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตลอดจนการเคลื่อนไหวทางสังคม คนรุ่นใหม่ เติบโตขึ้นพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ แต่สิ่งที่แตกต่างจากอดีตคือ พวกเขาเติบโตขึ้นบน ความก้าวไกลของเทคโนโลยี และการเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น ด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่มากขึ้นผ่านโลกดิจิทัล ทำให้คนรุ่นใหม่พินิจ วิเคราะห์ และตระหนักถึงประชาธิปไตยภายในประเทศมากขึ้น ตลอดจนตั้งข้อสงสัยกับความ ไม่ถูกต้องและการใช้อำนาจกดขี่จากผู้ปกครอง

คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันมีการเข้าถึงในเทคโนโลยี และรับรู้ความข่าวสารทางการเมือง มากกว่าในอดีต ก่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่องในสังคมปัจจุบัน พวกเขา เคลื่อนไหวทั้งในโลกโซเชียลมีเดีย โลกอินเทอร์เน็ต และมีการรวมกลุ่มกันภายใต้อุดมการณ์แห่ง ประชาธิปไตยเพื่อเรียกร้องความถูกต้องและเคลื่อนไหวทางการเมือง คลื่นความตื่นตัว ทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่เหล่านี้จึงเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบ การเมืองไทยที่ดีขึ้น คนรุ่นใหม่จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่จะผลักดันให้สังคมตื่นตัวทางการเมือง เพื่อนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยแห่งอนาคตอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

“ประชาธิปไตย” มาจากคำว่า “ประชา” และ “อธิปไตย” เมื่อรวมกันแล้วหมายถึง อำนาจของประชาชนนคอบประชาชนเป็นอำนาจของคนหมู่มาก ดังคำกล่าวของประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกาอับราฮัม ลินคอล์นที่ว่า การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของ ประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (บุญธรรม เลิศสุขีเกษม, 2543)

หลักการของระบอบประชาธิปไตย

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) โดยใช้อำนาจกำหนด ตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง รวมถึงอำนาจในการถอดถอนตัวผู้ปกครอง
2. หลักเสรีภาพ (Liberty) ได้แก่ การเลือกตั้งถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทาง การเมืองการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองการเมืองทั้งด้วยการพูด การเขียนการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะควบคุม กำกับ และตรวจสอบ ผู้ปกครอง การชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในการส่งเสริม สนับสนุนและคัดค้าน นโยบายและ การกระทำของผู้ปกครอง
3. หลักการเสมอภาค (Equality) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักควบคู่กับเสรีภาพ ซึ่งประชาชนจะได้รับโอกาสที่เสมอภาคกันและทัดเทียมกัน ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและ สังคม

4. หลักกฎหมาย (Rule of Law) ในระบอบประชาธิปไตยต้องมีมาอันอย่างชอบธรรม คืออำนาจมาจากอธิปไตยของปวงชน ใช้บังคับประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และต้องให้ความคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5. หลักเสียงข้างมาก (Majority Rule) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นการสะท้อนถึงความต้องการของคนส่วนใหญ่ แต่จะต้องให้ความเคารพและคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วยเพราะฝ่ายเสียงข้างน้อยจะทำหน้าที่และมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เพื่อเปลี่ยนแปลงการควบคุมกำกับและตรวจสอบเจตนารมณ์ในการตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากกว่าว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ ถ้าเสียงข้างมากลงมติตัดสินใจขัดต่อประโยชน์ของประชาชน มีสิทธิที่จะปฏิเสธมติการตัดสินใจของเสียงข้างมากนั้นได้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2542)

ประเภทของระบอบประชาธิปไตย

สมบัติ อารังธัญวงศ์ ได้กล่าวว่า ระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทอันได้แก่

1. ระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ซึ่งการปกครองอยู่ในอำนาจของพลเมืองส่วนใหญ่โดยแท้จริง หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับการแสดงออกของพลเมืองเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง พลเมืองทุกคนมีความเสมอภาคมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการควบคุมสภาบริหารผ่านสภาประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2542)

2. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (Representative Democracy) ซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน หมายถึงระบอบการปกครองที่ประชาชนมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วยตัวเองโดยตรง แต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่าเป็น ระบอบการปกครองโดยคนส่วนน้อยภายใต้การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งสาระสำคัญของการนี้มีใ้ช้การปกครองส่วนน้อยแต่อยู่การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะต้องสามารถผลักดันความต้องการของตนผ่านกระบวนการทางการเมืองประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำของตนโดยผ่านการเลือกตั้ง (Elections) และหากผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิ์ที่จะถอดถอนผู้ปกครองได้

จากเนื้อหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่าประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองประเทศระบอบหนึ่ง ที่ผู้มีอำนาจในการปกครองหรือรัฐบาลต้องมาจากการยินยอมของเสียงประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งการยินยอมนี้แสดงออกโดยให้ประชาชนได้รับรู้และใช้อำนาจอย่างเท่าเทียมกัน ผ่านการเลือกตั้งที่ยุติธรรมบนหลักเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผู้มีอำนาจต้องใช้อำนาจในการปกครองประเทศที่ยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม ซึ่งเป็นหลักที่สำคัญ โดยประเทศประชาธิปไตยส่วนใหญ่ถือรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่กำหนด

รูปแบบและหลักการปกครอง ตลอดจนวิธีการปกครองไว้อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้งกำหนดหน้าที่และรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งรัฐหรือผู้ปกครองจะละเมิดมิได้และต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอย่างเป็นอิสระ

ประชาธิปไตยในสังคมไทย

ความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “ประชาธิปไตย” ในสังคมไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามห้วงมิติของเวลาและเปลี่ยนแปลงไปตามความคิดเห็นของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในทางการเมือง ส่งผลให้หลักการประชาธิปไตยถูกนำมาใช้โดยยุคต่อให้เข้ากับเป้าหมายของกลุ่มการเมืองในแต่ละกลุ่มมากกว่าจะยอมรับในหลักการประชาธิปไตยที่แท้จริง หลังเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประชาธิปไตย หมายถึง สิ่งตรงข้ามกับอำนาจนิยมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ดังนั้นกลุ่มชนชั้นนำในระบอบใหม่จึงถือว่าระบอบการเมืองที่ดำเนินไปหลัง 24 มิถุนายน 2475 เป็นประชาธิปไตยอยู่แล้วโดยตัวเอง (ปรีดี พนมยงค์, 2517)

นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 เป็นต้นมา สภาพการเมืองของ ประเทศไทยนั้นยังคงอยู่ในสภาวะที่ไม่มั่นคงนัก อำนาจสูงสุดนั้นไม่ได้อยู่ที่ประชาชนชาวไทยตามที่ได้คาดหวังเอาไว้ รัฐบาลต้องเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนกระทั่งเกิดการรัฐประหารเมื่อ ปี พ.ศ. 2500 โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การมุ่งเน้น เฉพาะในส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เริ่มต้นทำอย่างจริงจังนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย คือ กลไกอำนาจรัฐที่เคยอยู่ในระบบราชการและในกองทัพนั้นได้เริ่มแผ่ขยายเข้าสู่สถาบันทางเศรษฐกิจ โดยการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดแนวความคิด เกี่ยวกับการคุ้มครองทางเศรษฐกิจ เพื่ออภิสิทธิ์ทางการเมืองที่กำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการ จำนวนมากได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มและสมาคมต่าง ๆ เพื่อสร้างพลังการต่อรองทั้งในทางเศรษฐกิจและทาง การเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2500 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 คำว่าประชาธิปไตยในกระแสหนึ่งถูกให้ความหมายที่ขยายไปสู่สิทธิของมวลชนผู้ทุกข์ยาก และอีกกระแสหนึ่งภายใต้พลังอนุรักษ์นิยม ประชาธิปไตยถูกตีความใหม่ โดยสานสถาบันทางการเมืองแบบตะวันตกเข้ากับการยอมรับแบบใหม่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะแหล่งที่มาของอำนาจอธิปไตยที่อาจเรียกว่า “กษัตริย์นิยมยุคใหม่” (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2551) โดยความสับสนนี้สืบต่อมาถึงปัจจุบันซึ่งโดยทั่วไปเข้าใจกันว่าการมีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง นั้นแสดงว่าเราเป็นประชาธิปไตย ทั้ง ๆ ที่ในหลายต่อหลายครั้งปรากฏการจัดการในเชิงสถาบันทางการเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยที่ไม่เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย เช่น การไม่ให้เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง มีฝ่ายนิติบัญญัติที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง หรือมีหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เป็นต้น (Cheibub J. A., 2007)

ระบอบการปกครองของไทยมักตกจะอยู่ในมือของกลุ่มข้าราชการที่มีอำนาจในการควบคุมกลไกของรัฐก็ตามแต่ด้วย นโยบายในการบริหารประเทศในยุคของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มทุนเกิดการจัดตั้ง และทำการสานประโยชน์กับกลุ่มการเมืองซึ่งได้แก่ ข้าราชการประจำ จนในท้ายที่สุดกลุ่มทุนดังกล่าวได้พัฒนาตนเอง จนกลายเป็นกลุ่มทุนธนาธิปไตย อันประกอบไปด้วย ชนชั้นนักธุรกิจ ที่เติบโตมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และ สามารถครองอำนาจทางการเมืองแทนที่กลุ่มข้าราชการ ได้ในเวลาต่อมา แต่เหตุการณ์ที่น่าสนใจก็คือ กลุ่ม อำมาตยาธิปไตยที่เราเคยเข้าใจว่าแทบจะหมดอำนาจลงไปแล้ว กลับสามารถกลับมาสถาปนาตนเองได้อีก (นรพัชร เสาวทอง, 2555) และเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ที่ทำให้อำนาจทางการเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงย้อนกลับมาสู่กลุ่มอำมาตยาธิปไตย อีกครั้ง คำว่าประชาธิปไตยแบบไทยนั้น ได้ถูกหยิบยก ขึ้นมาเป็นประเด็นทางการเมืองอย่างแพร่หลายอยู่ หลายครั้ง โดยเฉพาะการใช้มาเป็นข้ออ้างในการทำรัฐประหาร แต่ถึงกระนั้นก็ตามคำว่าประชาธิปไตย แบบไทยนั้นก็ยังไม่มีผู้ให้คำจำกัดความที่ชัดเจนหรือชี้เฉพาะเจาะจงลงไปอย่างแน่ชัดว่าคืออะไร ความพยายามในการที่จะรักษาหรือแย่งชิง อำนาจทางการเมืองนั้นเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มอำนาจเก่า และกลุ่มอำนาจใหม่อย่างยาวนานจนสร้างระบบ ประชาธิปไตยของไทยที่มีลักษณะพิเศษขึ้นซึ่งเรียก กันติดปากจากคนทั่วไปว่าเป็น “ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ” (ควิน ฮิววิสัน, 2552)

จากกรณีข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้น อาจสรุปได้ว่ากรณีเหล่านี้สะท้อนปัญหาการขาดความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตยในไทย ซึ่งปรากฏทั้งในทัศนะของชนชั้นนำทางการเมือง พรรคการเมือง และมวลชนบางกลุ่มที่ขบเคี้ยวและแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง โดยขาดการยอมรับในหลักการปกครองเสียงข้างมาก (Majoritarianism) หรือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมากที่มาจากการเลือกตั้ง (Electoralism) และหลักการปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชนและจำกัดอำนาจรัฐ (Constitutionalism) ที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นประชาธิปไตยสมัยใหม่หรือเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2559) และนับตั้งแต่การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันไทยมีรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ประเทศทั้งสิ้น 20 ฉบับ

คนรุ่นใหม่

ทั่วโลกนั้น เจเนอเรชันถูกแบ่งออกหลาย ๆ ว่าเป็น 4 เจเนอเรชัน หนึ่งคือ Silent หรือ คนที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1925 - 1945 (เกิดปี พ.ศ.2468 - 2488) สองคือ เบบี้บูมเมอร์ Baby Boomer เกิดช่วงปี ค.ศ. 1946 - 1964) (เกิดปี พ.ศ.2489 - 2507) สามคือ Gen X เกิดปี

ค.ศ. 1965 - 1979 (เกิดปี พ.ศ.2508 - 2522) มิลเลนเนียลส์ หรือ Gen Y เกิดปี ค.ศ. 1980 - 1997 (เกิดปี พ.ศ.2523 - 2543) และ Gen Z คือเกิดตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 (ปี พ.ศ. 2541) เป็นต้นมา (Lebnak S., 2563)

รุ่นเบบี้บูมเมอร์ Baby Boomer ในทางการเมือง จะมีแนวคิดหรือทัศนคติที่ชื่นชอบถ้อยคำที่ดูเป็นหลักการใหญ่ ๆ เป็นคำที่บ่งบอกเป้าหมายและอุดมการณ์ คนรุ่นนี้ถ้ามาทำงานเป็นนักการเมือง ก็จะมีสโลแกนในการหาเสียงเป็นคำกว้าง ๆ แต่วิธีการยังไม่ชัดเจน ไม่ได้บ่งบอกขั้นตอนว่าต้องทำอะไร (สตีธร ธนานิธิโชติ, 2563) ส่วนคนรุ่น Gen Y ในทางการเมือง จะมีลักษณะชอบตั้งคำถาม ชอบรายละเอียดและความชัดเจน ต้องการสิ่งที่กระชับและเข้าใจง่าย ไม่ชอบสิ่งที่เป็นนามธรรมต้องการความเป็นรูปธรรมมากกว่า ซึ่งในทางอุดมการณ์นั้น คนรุ่น Baby Boomer จะมีแนวโน้มเป็นพวกอนุรักษ์นิยมที่มองโลกแบบสวยงามตามครรลองครองธรรม ชอบสิ่งที่เป็นนามธรรมและเป็นอุดมคติ แต่คนรุ่น Gen Y จะมีแนวโน้มเป็นพวกเสรีนิยมที่อยู่กับปัจจุบัน อยู่กับโลกแห่งความเป็นจริงและเป็นปัจเจกชนต้องการความเป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้ และคนรุ่น Gen X จะเป็นคนที่อยู่ตรงกลางเป็นรอยต่อระหว่าง Baby Boomer กับ Gen Y ในขณะที่คนรุ่น Gen X จะมีลักษณะทำงานตามที่สั่ง เป็นคนที่ชอบเล่าเรื่องอธิบายขยายความ มีวาทศิลป์ ชอบการโน้มน้าวใจ หรือแจกแจงรายละเอียด

และเมื่อมาเปรียบเทียบกับคนรุ่น Gen Y เช่น เมื่อนักการเมือง Gen X ขึ้นเวทีปราศรัย คนรุ่น Gen Y จะมองว่า คนพวกนี้พูดเยาะ จับสาระไม่ได้ แต่คนรุ่น Gen Y จะชอบสิ่งที่ชัดเจนตรงไปตรงมา ดังนั้นวิธีการหาเสียงหรือการสื่อสารก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย เพราะวิธีการแบบเดิมจะไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น ใช้วิธีหาเสียงแบบป้ายสีสาดโคลน การติดโปสเตอร์ การขึ้นเวทีปราศรัย อาจเข้าไม่ถึงคนรุ่น Gen Y ดังนั้นพรรคที่ทำการเมืองแบบเก่าจะไม่ได้คะแนนเสียงจากคนกลุ่มนี้เลย แต่ถึงแม้จะรู้ว่าคนรุ่น Gen Y ขึ้นชอบช่องทางโซเชียลมีเดีย แต่ถ้าข้อความหรือสารที่ส่งออกไปไม่โดนใจ ก็จะเข้าไม่ถึงเช่นกัน เนื่องจากวิถีชีวิตของคนรุ่น Gen Y จะเติบโตขึ้นมาท่ามกลางข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก จึงมีทักษะในการคัดกรองข้อมูลให้เข้ากับจริตของตนเอง ดังนั้นสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่ถูกจริตก็จะปล่อยผ่านไป หรืออาจกล่าวได้ว่า จะเลือกรับเฉพาะแต่สิ่งที่ถูกจริต

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทั่วโลกนั้นแบ่งกลุ่มคนตามช่วงอายุเป็น 4 เจเนอเรชัน หนึ่งคือ Silent สองคือ เบบี้บูมเมอร์ สามคือ Gen X , Gen Y และ Gen Z โดยคนรุ่นใหม่มักเกิดในช่วงคนรุ่น Gen Y เป็นต้นไป เป็นยุคที่เจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีมากกว่าในอดีต การรับรู้ข่าวสาร ใช้สื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนกลุ่มนี้อย่างมาก ก่อให้เกิดคำถามในสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแง่ของวิถีชีวิต รสนิยมและแนวคิดในทางการเมือง คนรุ่นใหม่จำนวนมากจึงก่อให้เกิดกระแสความตื่นตัวทางการเมืองที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

“ความตื่นตัวทางการเมือง” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในวงกว้างมากขึ้น นั้นเพราะการตื่นตัวทางการเมือง หรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย นั้น เป็นรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (ลิขิต ธีรเวคิน, 2552)

คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ความสนใจเหล่านี้อาจเริ่มสนใจเมื่ออยู่ในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย เพราะเริ่มมีการทำกิจกรรม เริ่มเปิดประตูเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง รวมทั้งสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าตำราเรียน อีกทั้งในปัจจุบันการเข้าถึงสื่อโซเชียลมีเดียและโลกอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่ไม่ยากและใกล้ตัวมาก สื่อออนไลน์ในปัจจุบันนำเสนอข่าวการเมืองแบบเรียลไทม์ รวดเร็ว และอธิบายกระชับ มีการใช้ภาพอินโฟกราฟิกให้มากขึ้นเพื่อให้กระชับ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการให้ความรู้ ทำให้ผู้คนทุกเพศทุกวัยที่มีสมาร์ตโฟนหรือเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสามารถรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม และรวดเร็วมากขึ้น จึงทำให้เกิดคลื่นการตื่นตัวที่เห็นจากสื่อต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ ทวิตเตอร์ เป็นต้น (นัฐพงษ์ ป้องแสง, 2563) การเข้าถึงเทคโนโลยีและความทันสมัยทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีอุดมการณ์เดียวกันรวมตัวกันได้ง่ายขึ้น หากเทียบกับแต่ก่อนเหตุผลเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นตื่นตัวทางการเมืองและกล้าแสดงออกมากขึ้น

การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในฮ่องกง ถือเป็นการแสดงออกซึ่งความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ที่ถูกจดจำไปทั่วโลก โดยคนรุ่นใหม่พากันลุกขึ้นสู้กับระบอบจีน ระบอบที่ได้ชื่อว่า เป็นอำนาจนิยมที่ใหญ่ที่สุดชุดหนึ่งของโลก ขบวนการประชาธิปไตยฮ่องกง หรือ ถูกเรียกขานว่า “ขบวนการปฏิวัติร่ม” โดยเริ่มต้นขึ้นจากเด็กมัธยมปลายกลุ่มหนึ่งที่ก่อตั้งกลุ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2554 โดยต้องการผลักดันประเทศใน 3 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านเยาวชน นโยบายด้านการศึกษาของฮ่องกง และการปฏิรูปทางการเมือง โดยจุดยืนสำคัญของพวกเขาคือ การต่อสู้เรียกร้องให้ปกป้องนโยบายการศึกษาของฮ่องกง ไม่ให้รัฐบาลจีนเข้ามาแทรกแซง ภายใต้หลักการ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” โดยคนรุ่นใหม่ในฮ่องกงใช้วิธีการต่อสู้ที่พัฒนาและหลากหลายอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การชุมนุมแบบไร้แกนนำ การสลายตัวแล้วรวมใหม่อย่างรวดเร็ว การรวมตัวกันเป็นก้อนเพื่อความปลอดภัย คอยระวังการใช้บริการต่าง ๆ โดยไม่ให้ถูกติดตามโดยรัฐได้ ใช้อุปกรณ์ในการป้องกันสารเคมี ประยุทธิ์สิ่งของในชีวิตประจำวันเป็นเกราะ

กำลัง ใช้แอปพลิเคชันสื่อสารแบบเครือข่าย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถูกพัฒนาได้ก็เพราะความระแวงว่าจะถูกใช้ความรุนแรงจากรัฐ ทำให้พวกเขาศึกษาหาความรู้ในการป้องกันตัวและประดิษฐ์เครื่องมือเพื่อต่อสู้กับรัฐ โดยเชื่อและพร้อมจะแลกชีวิตกับประชาธิปไตย (ข่าวสดออนไลน์, 2563)

การต่อสู้ในลักษณะที่กล่าวมานี้ สามารถเกิดขึ้นกับหลายประเทศในโลกปัจจุบันได้ ไม่ใช่เพราะมีตัวแบบเป็นช่องกง แต่เป็นเพราะคนรุ่นใหม่มีพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างแรงกล้า ทั้งยังเป็นเจเนอเรชันที่คุ้นชินกับเทคโนโลยี อีกทั้งคนรุ่นใหม่ยังเชื่อในประชาธิปไตย และมีความตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ ของมนุษยชาติ เช่นเดียวกับในประเทศไทย ปรากฏการณ์คลื่นความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงทศวรรษนี้อาจไม่พ้น ปรากฏการณ์ New Voter ของคนรุ่นใหม่ (Voice Online, 2563) ซึ่งเกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) เมื่อ 24 มีนาคม 2562 เพราะเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบเกือบ 5 ปี นับตั้งแต่กองทัพทำการยึดอำนาจในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งการเลือกตั้งครั้งสำคัญของกลุ่มคนรุ่นใหม่ครั้งนี้ทำให้เห็นถึงการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ ที่พวกเขาเชื่อว่าหนึ่งเสียงของทุกคนมีความหมายมากกว่าในอดีต และนอกเหนือจากปรากฏการณ์ New Voter แล้ว ในปัจจุบันเราจะพบว่าคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยจำนวนไม่น้อยก็ลุกขึ้นชุมนุมเรียกร้องเพื่อพัฒนา และยกระดับการปกครองประเทศให้ทันสมัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจวบจนปัจจุบัน การต่อสู้ของคนรุ่นใหม่ในวันนี้นับว่าพลิกหน้าประวัติศาสตร์ไทยที่มีมาเป็นอย่างมาก (กิตติทัศน์ ผกาทอง, 2563) และถึงแม้ว่าสถานการณ์ของบ้านเมืองในวันนี้จะเริ่มมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะฝ่ายผู้กุมกลไกอำนาจรัฐ ต้องการยุติบทบาทของกลุ่มผู้เคลื่อนไหวในนามคณะราษฎร 2563 อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด กระทั่งใช้วิธีการรุนแรงสลายการชุมนุมและจับกุมแกนนำ เมื่อกาลเวลาผ่านไปปรากฏว่าความเข้าใจเช่นนั้นคลาดเคลื่อน จึงผ่อนคลายด้วยการให้มีการยื่นประกันตัว แต่ทว่ากลุ่มผู้ชุมนุมที่มาจากรุ่นใหม่จำนวนมากในไทยก็ยังไม่ยุติ ยังคงรวมตัวกันทั่วประเทศด้วยความหวังว่าปลายทางในการต่อสู้จะนำมาด้วย การยุบสภาคืนอำนาจให้กับประชาชน และก้าวไปสู่ประชาธิปไตยของไทยที่เต็มใบ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า คนรุ่นใหม่ปัจจุบัน หมายถึง กลุ่มคนที่มีความคิดเสรีนิยมเป็นพื้นมีความคิดแบบสังคมนิยมและมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์โดยคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันจะมีการตื่นตัวมากกว่าแต่ก่อนที่เห็นได้ชัดเจนจากสื่อต่าง ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย เพชบุ๊ค ทวิตเตอร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุผลทำให้คนรุ่นใหม่มีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนในภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรม คนรุ่นใหม่มีพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างแรงกล้า ทั้งยังเป็นเจเนอเรชันที่คุ้นชินกับเทคโนโลยี คนรุ่นใหม่ นั้นเชื่อในประชาธิปไตย ตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ ของมนุษยชาติ จึงทำให้เกิดคลื่นการตื่นตัวจากคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันอย่างชัดเจน

จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตของคนรุ่นใหม่

ประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตในมุมมองของคนรุ่นใหม่ ก็คือการสร้าง “สังคมใหม่” โดยการก้าวข้ามผ่านคนรุ่นเก่า ภายใต้วาทกรรม “ไม่เอาของเก่า” โดยสังคมใหม่ของพวกเขา อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ที่รวมถึงการสร้าง “การเมืองใหม่” ภายใต้แนวคิดเรื่อง “ประชาธิปไตยใหม่” (สติธร ธนานิธิโชติ, 2563)

จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตในมุมมองของคนรุ่นใหม่ อาจหมายถึง ประชาธิปไตยสมัยใหม่หรือเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ที่เหล่าคนรุ่นใหม่ คาดหวังว่าวันหนึ่งสังคมไทยจะพัฒนาไปถึงจุดนั้น อันจะประกอบด้วย การปกครองตามหลัก นิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งต้องอาศัยกฎหมายเพื่อสร้างและรักษาเงื่อนไข การเคารพ สิทธิทางการเมืองและเสรีภาพของพลเมือง (Political Rights and Civil Liberties) ทั้งการ แสดงออกและการรวมกลุ่มองค์กร พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ มีการเลือกตั้งที่เสรี และยุติธรรม (Free and Fair Election) มีฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้ง มีตัวแทนที่พร้อมรับผิดชอบและยอมรับการตรวจสอบ (Accountability) ที่ไม่เพียงแต่เฉพาะ การตรวจสอบจากฝ่ายการเมืองด้วยกันเท่านั้น แต่รวมถึงการตรวจสอบจากสาธารณะ และ/ หรือองค์กรภาคประชาชน และมีอำนาจในการบริหารประเทศอย่างแท้จริง โดยไม่ถูกแทรกแซง จากองค์กรอื่น (Dahl R. A., 1989) เป้าหมายก็เพื่อให้ระบบการเมืองและการปกครองเปิด โอกาสและทำให้โอกาสนั้นเป็นจริงในการให้ประชาชนทั้งหมดหรือส่วนมากที่สุด มีส่วนร่วมใน กระบวนการเมืองทั้งปวงของรัฐและกระบวนการเมืองทั้งหลายดำเนินไปอย่างสันติ รวมทั้งเปิด โอกาสให้สถาบันและกลุ่มองค์กรสังคมได้พัฒนาเข้าสู่การเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ถูกทำลาย กีดขวางและปิดกั้น โดยอำนาจอิทธิพลเหนือรัฐและใต้รัฐ (ธเนศ อภรณ์สุวรรณ, 2556)

แต่ถึงกระนั้นแล้วจุดยืนประชาธิปไตยใหม่ในความหมายของคนรุ่นใหม่ก็อาจไม่ได้มี ความหมายแบบประชาธิปไตยที่ตรงตามตำรารัฐศาสตร์ก็เป็นได้ เนื่องจากพวกเขามองว่า ประชาธิปไตยที่เป็นกันอยู่นี้ เป็นประชาธิปไตยของคนเก่า ๆ เพียงเพื่อสร้างโลกที่สนองต่อต่อ ความต้องการของคนรุ่นเก่าเหล่านี้ ทั้งยังกีดกันคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหาร ดูหมิ่นดูแคลนสติปัญญาและความสามารถของคนรุ่นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นประชาธิปไตยของคนรุ่น ใหม่จะต้องเปิดพื้นที่ให้กว้างขวาง ไม่ใช่จำกัดอยู่เฉพาะในสภา และมอบอำนาจให้กับตัวแทน หรือ ส.ส. ไปทั้งหมด พวกเขาควรจะต้องสามารถเข้าถึงอำนาจนั้นได้โดยตรงซึ่งบางทีคนเหล่านี้ ก็เรียกประชาธิปไตยของพวกเขาว่า “ประชาธิปไตยโดยทุกคน ในทุกโอกาส และทุกพื้นที่”

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า คนรุ่นใหม่ที่เติบโตมาในสังคมปัจจุบันกับการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยอาจจะเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับเด็กก่อน ๆ แต่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ เป็น New Voter ซึ่งจะมีคนพูดถึงในฐานะที่เป็นฐานคะแนนเสียงที่ใหญ่ ประชาธิปไตยใหม่ที่

คนรุ่นใหม่สาวในยุคนี้กำลังเรียกร้องกันนั้นแตกต่างจากประชาธิปไตยที่ดำเนินกันอยู่ในทางสากลนั้นมาก เนื่องจากพวกเขา มองว่าประชาธิปไตยที่เป็นกันอยู่นี้ เป็นประชาธิปไตยของคนเก่า ๆ เพียงเพื่อสร้างโลกที่สนองต่อความต้องการของคนรุ่นเก่าเหล่านี้ ทั้งยังกีดกันคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหาร ดูหมิ่นดูแคลนสติปัญญาและความสามารถของคนรุ่นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่จะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขวางและคนรุ่นใหม่ก็มีความหวังว่าจะสร้างการเมืองใหม่ให้กับสังคมไทยได้

สรุป

กว่า 8 ทศวรรษที่ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาธิปไตย แต่ประชาธิปไตยก็ยังไม่สามารถฝังรากลึกลงในสังคมไทยได้อย่างมั่นคงและยืนยาว ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาและปัจจัยหลากหลายที่ถาโถมเข้ามาทำให้ประชาธิปไตยสั่นคลอน ท่ามกลางสภาพปัญหาทางการเมืองของประเทศไทย คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น เพราะความก้าวไกลของเทคโนโลยี การเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น ตลอดจนจรรยาบรรณข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เพราะคนรุ่นใหม่เหล่านี้จะเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไปในอนาคตคลื่นความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่เหล่านี้คือกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย ที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติต่อไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองไทยที่ดีขึ้น โดยประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตในมุมมองของคนรุ่นใหม่ ก็คือการสร้าง “สังคมใหม่” โดยการก้าวข้ามผ่านคนรุ่นเก่า โดยที่สังคมใหม่ของพวกเขา อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ที่รวมถึงการสร้าง “การเมืองใหม่” ภายใต้แนวคิดเรื่อง “ประชาธิปไตยใหม่” คนรุ่นใหม่จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่จะผลักดันให้สังคมตื่นตัวทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2563). คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2408961.
- ข่าวสดออนไลน์. (2563). ขวณัฐจัก 'ฮ่องกงโมเดล' คืออะไร ทำไมถูกนำมาเปรียบเทียบกับมือบไทย. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564 จาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_5125000
- ควิน ฮิวสัน. (2552). ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ : การต่อสู้ของอนุรักษ์นิยมในการเมืองไทย (Thai - Style Democracy: A Conservative Struggle for Thailand's Politics). เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://prachatai.com/english/node/1292>.

- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2556). แปรทศวรรษสยามปฏิวัติ: บทวิเคราะห์การเมืองและประชาธิปไตยสยามไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน. กรุงเทพมหานคร: สมมติ.
- นรพัชร เสาวทอง. (2555). ประชาธิปไตยแบบไทย. Academic Journal Phranakhon Rajabhat University. เรียกใช้เมื่อ 31 มกราคม 2564 จาก <https://so01.tcithaijo.org/index.php/AJ/PU/article/view/54589>
- นัฐพงษ์ บ้องแสง. (2563). คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยที่แท้จริง. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก <https://isaanrecord.com/2020/03/10/the-democracy-for-new-generations/>
- บุญธรรม เลิศสุขีเกษม. (2543). บทบาทของประชาชนต่อการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีดี พนมยงค์. (2517). ประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญเบื้องต้น กับการร่างรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิติเวช.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2552). การเมืองไทยและประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มีสเตอร์ ก้อปปี.
- สตีธร ธนานิธิโชติ. (2563). บทบาทคนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน ความหวังหรือความฝัน. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก <https://prachatai.com/journal/2018/10/>.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2542). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2551). สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.
- อนุสรณ์ ลีมมณี. (2559). การปฏิรูปการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย. สถาบันพระปกเกล้า. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M7_139.pdf.
- Cheibub J. A. (2007). *Presidentialism, Parliamentarism and Democracy*. New York: Cambridge University Press.
- Dahl, R. A. (1989). *Democracy and Its Critics*. New Haven: Yale University Press.
- Lebnak S. (2563). “OK, Boomer” มีมิติระดับโลก ที่การเมืองไทยหนียังงี้ก็ไม่พ้น. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก <https://thematter.co/thinkers/ok-boomer-and-conflict-between-generation/91134>
- Voice Online. (2563). เสียงสะท้อนส่วนหนึ่งของ 'New Voter' กว่า 7 ล้านคน กับ 'การเลือกตั้งครั้งแรก'. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก https://voicetv.co.th/read/PwFDTDQ_K